

Verssé görbített mondatok

🕒 [2016-06-24 \(http://www.cirkart.hu/2016/06/24/versse-gorbitett-mondatok/\)](http://www.cirkart.hu/2016/06/24/versse-gorbitett-mondatok/)

🏷️ [Halmi Tamás \(http://www.cirkart.hu/tag/halmi-tamas/\)](http://www.cirkart.hu/tag/halmi-tamas/)

TORZÓ

Mint egy verssé görbített mondat
áll az ember az életében
mint akit épp csak kigondoltak
és otthagyták félkészben

mint egy angyal alakú torzó
csupa másság és semmi más
ráférne még néhány utolsó
simítás – vagy simogatás

A SZELÍDEK

Az erdőn úgy sétálnak át:
lassabban vándorolnak mint a fák

az éghez egyre közelebb
fény ereszt bennük gyökeret

szemükben felhők lombjai
készülnek térré bomlani

szívükben fészkel a világ
a világon így kelnek át

NEM A RAKOMÁNY

Ma ér ide a holnap hajó,
ha áldott tenger hozza.
S a mondanivaló?
Nem a rakomány, hanem a vitorla.

Széltestű sirály száll a víz fölött.

Ki köti ki a kikötőt,
s vonja fénybe a világítótornyot,
hogy föltündöklenek a horizontok?

A hajósokban hisz Terapion.
És tábort üt egy zátonyon.

TERAPION TITKOT SEJT

Csak az marad meg, amiből
vers lesz, a többi összedől,
elporlad, torz egekbe száll,
csak az marad meg, amiből
vers lesz, vagy könnyű szerelem,
a többi tréfa és halál,
jeltelen múlt, üres jelen,
csak az marad meg, ami szép,
valamiképp.

A TITKOS PÉCS

Egy párhuzamos város nevei.
Onnan kerültek valahogy ide.
Terapion hosszan ízelgeti
őket, s bizsereg a nyelve hegye.
A térképész (ott városbúvölőnek

hívják) a topográfiát
egy karneváli pillanatban hősleg
összezavarta, átírta meg át,

és idepottyant mind a mágia,
a révült címkék boldog halandzsája.
Azóta Megyer és Makár fia
sétát tehet Balokány- s Barbakánba;
azóta Diós, Rigóder, Gyükés,
Bálics, Patacs, Ürög és Málom
föl-föltűnik – mint Fűzes, Gesztenyés –
a lámpásvölgyi láthatáron.

Ispitaalja, Csoronika, Tettye,
Misina, Szkókó, Donátus, Deindol –
helyrajzi csodák érintettje,
ki helyes irányokba indul;
Basamalom, Tüskésrét, Meszes, Piricsizma,
Malom- s Postavölgy, Zidina, Puturluk –
Havihegyről égi a panoráma,
odanyílik Dömörkapun a kulcslyuk.

Koboldok lakják? Tündérek? Bohó
mesebeli szerzetek? Biztosan.
Az árnyékváros neve: Öttorony,
és harangvirág nő tornyaiban.
Itt a költő a városbűvölő.
Csorba és Bertók. Makay Ida.
Ördögárokból száll a vers elő,
föl, Zsebedomb magaslataira.

TERAPION IMÁJA

Minden út hozzád vezetett,
az úttalan sivatag is;
neked örült az elveszett,
ha megsirattad is;

mert te vezetted az utat
és a sivatagot.
Az ördögnél nincs hazugabb,

az angyalnál nagyobb.

Voltál ikon, kantáta, pille,
Pilinszky-verssor
s minden ölelés minden
találkozáskor.

Már nem tudok alleluját sem.
Gondolkodsz, tehát vagyunk. Ámen.

ALAPÁLLÁS

Leül. Nem mozdul. Ertelik
egy perc. Egy óra. Negyvenegy év.
Ennyi kell csak, hogy mindegyik
megmenekedjék:

az ismerős, az ismeretlen;
barát, kedves, delfin, poratka.
Egyetlen szív nyugalma hetven
univerzumot von aranyba.

Az origót, az ómegát, a tengelyt
keresi. Meg se moccan.
És hallja csobogni a tengert
egy póklakta sarokban.

Már nem személy, csak állapot.
Bárkára száll a pók.

AZ OLVASÁS ALKÍMIÁJA

– öt Fodor Ákos-vers –

Végy egy Ezt-vagy-Azt,
emeld föl a szívedig
s vigyázva tedd le.

HOZZÁNKVALÓK

Mintha receptet olvasnánk: „Végy egy...” De nem „recept”-e minden műalkotás, mely életünk összetevőiről állít valami hallatlant?

Az „Ezt-vagy-Azt” jámbor esetlegességébe, a nagybetűk révén, a kiemelt figyelem komolysága vegyül. Az „emeld föl a szívedig” liturgikus parafrázis: a *sursum corda* ('emeljük fel szívünket') misei szakaszát fordítja ki, a szakrális aktust a (tárgyi) környezetre írva át. – Azaz a teremtményi kiválasztottság tudatát a *minden s mindenki kiválasztott* misztériumában oldva föl.

S mi a teendő a szívig fölemeltekkel? Jószerével semmi („vigyázva tedd le”). Hiszen megtettük a legtöbbet: bensőnkbe invitáltuk jelenlétüket; társainkként ismertünk rájuk. Ami ennél több lenne, azzal létükbe avatkoznánk, illetéktelenül emberien. (A Szép Ernő-i, gyermekien gyöngéd tapintat nem támogat efféle ambíciót.)

Írhatnánk, hogy Fodor Ákos itt a mindent s mindenkit megillető tisztelet gesztusába csomagol egy elemibb léttörvényt: a *minden a helyén van* istenélményét. – De bármely tudálékos közelítésnél szebben olvassa e verset három társa: „Minden s mindenki legyen / éppen olyan: amilyen” (*Üzenet*). – „Ne habozz: akit, / amit, amint megláttál: / azonnal hagyd úgy” (*Tanács*). – „segíts mindennek / olyannak lennie, mint / amilyen úgyis” (*Gyakorlat*).

2.

Eufória

Nem emlékszem rá:
minek örülök. – Arcnál
szélesebb mosoly.

ÖRÖKKÖN ÖRÖMMÉ

„Sírni tud a szó, / magától is. – Ha tudod: / mosolyra tanítsd” – tanít mosolyra a *Nevelési tanácsadó* című haiku. Egyszerre fogalmazva meg ars poeticát s mindennapokra szóló, pragmatikus életeszmenyt.

Az *Eufória* – a széles jókedv és a túláradó öröm köznyelvi formuláit is új fénybe helyezve – mintha valóságra váltása volna e szelíd intelemnek. A „Nem emlékszem” a boldog nem-tudás (az édeni öntudat-nélküliség) állapotáról vall; a második, hiányos mondat nyelvi személytelensége voltaképp a szakrális éntelenség világából vétetett. A derű metafizikája így lehet a szöveg látóterében a saját hiányunkkal megajándékozó *flow*-élmény, avagy a személyes fölé emelő megvilágosodás szinonimája.

Hogy a mosoly „Arcnál / szélesebb”, szinekdochés – az egész helyett a részt megnevező – áttétellel fejezi ki: ez az öröm a szubjektumnál tágasabb tünet. – S vegyünk itt észre egy másodlagos sugallatot: az én horizontján túli dimenziókat a mosoly pszichológiája rendezi be nekünk; a túlvilág tehát: színöröm. (Nemde az *örömhír* eseménye sem biztosít másról?...)

Ennél többet csak akkor adhatna vers, ha egy, a személyesen s személytelenen túli személyesség (az egyetlennel rokon *egymás*) dimenzióit tárná fel. – S fel is tárja; egy harmadik haiku, mely csak *szavaiban* különbözik az előzőektől: „szórakozottan / másvalaki arcával / mosolyodtam el” (*Pont*).

3.

Triptychon

I
Isten ábrázolhatatlan.

II
Minden Valamirevaló Kép
Istent ábrázolja.

III
A többi is.

AZ ECSETKEZELÉSRŐL

Többjelentésű szó a *triptichon*, eredendően s általánosan háromosztatú művet jelöl. (Jobbadán képi ábrázolást, szárnyasoltár-szerűen – amely térképzetnek itt az egy-kettő-egy sortagolás felel meg.) A hármas szerkesztés, kivált római számokkal, a versben törvényerőt sejtet; Isten nevesítése szakrális paragrafusként mutat az egyes szakaszokra.

A képiség hermeneutikája, az ikonografikus hagyományok, a vallási képkultuszok s képtilalmak: beláthatatlan történeti távlatokat nyitnak. S talán hogy bele ne szédüljünk saját múltunkba: Fodor versnyi színopszissal siet a segítségünkre.

Magyar költőtől szellemet mindig, szellemességet ritkán várunk. A humornak nincs *kánoni* tradíciója irodalmunkban. Fodor Ákosnak a keleti spiritualitás meghökkentő paradoxonjaiból is táplálkozó költészete nagy kedvel él a derű retorikai eszközkészletével. Mert a nagybetűs írásmód („Minden Valamirevaló Kép”) pátoszos igazmondásként is olvasható, de úgy látjuk: az irónia s önirónia gesztusa árnyalja. Amint a hegyi beszéd tömörségével fogalmazó, lakonikus csattanó is egyszerre tűnik föl komoly konklúzióknak s metafizikus fricskának.

Isten (az istenek, az isteni, az istenség), mert természetfölötti létező, nem ábrázolható természetes eszközökkel. Érdemi alkotás mégsem tehet másra kísérletet, ha érdemi kíván maradni. S hogy *a többi* kép is óhatatlanul az ábrázolhatatlant festi le?

Mi mást, ki mást jeleníthetne meg, mint azt, aki – talán egyedül a kezdetek óta – Van?

A Tökéletest elkerülni? Az Egyetlenből *kitalálni*? Hátat fordítani a mindent-át-hatónak? Nincs olyan ügyes ecset.

Beszédes mellékszál, hogy még az egészen más szellemi fundamentumokon álló Ady-líra sem látta ezt másképp; emitt Pál apostoltól ihletve: „Te voltál mindig mindenben minden” (*Köszönöm, köszönöm, köszönöm*).

4.

Szavak

Minden szó: műfordítás, emlékezetből
– a Megközelíthetetlen Hiteles Szövegé.
Hihetetlenül fontos,
túrhetetlenül pontatlan
minden szavunk.

A SZENTÍRÁSTUDÓ FELELŐSSÉGE

Hogy a Logosznak, a teremtő Szónak, az isteni Igének nemcsak szülöttei, de folytatói is vagyunk: bibliai horizontokon túlmutató sejtés. Hogy nyelvünk csak visszfénye valaminő aranykori jelteljességnek: csábítóan atlantiszi elképzelés. Hogy mindaz, ami van (akár dolog, akár lény, akár – ami a kettő közt egzisztál, mint az angyalok – szó), tökéletes ideák gyarlóan alkalmi megvalósulása: antik idők óta kísértő eszme.

Fodor Ákos ötsorosa – jóllehet a beszéd és az írás mindenkori felelősségére figyelmeztet – úgy foglalja össze mindeme misztikus-gondolati hagyományokat, hogy állást nem foglal. Hogyan is tehetné? Az eredeti szöveg „Megközelíthetetlen”; társaink, a szavak pedig „pontatlanok”.

S hogy erről épp egy *Szavak* című vers ad hírt? Magát is gyanúba keverve, saját hitelét is homályba vonva?

A metapoézis (az önreflexív költői műveletek) sajátja, hogy akkor is meggyőző tud lenni, amikor tárgya az elemi bizonytalanság.

Talán mert a „Megközelíthetetlen Hiteles Szöveg” maga közelít felénk mindig, amikor szólásra emelkedünk? S elnézi pontatlanságainkat, hiszen azokkal is az igazabb nyelvet írjuk körül? Mert emlékezetünk (a kollektív? a személyes? a személytelen?) akkor is a valamikori Műre vall rá, ha esztétikájának csak árnyékát utánozzuk?

Az apostol *szavaival*: „Közeledjete az Istenhez, és közeledni fog hozzátok” (*Jakab 4,8*).

5.

Goethe-haiku

Mindig legyen két
Jó Könyv kezdedügyében:
ezt írd, azt olvasd.

AZ OLVASÁS ALKÍMIÁJA

Egyszerű tanácsnak látszik, de legalább három réteget rejt. Vegyük sorra!

(1) Mindig legyen nálunk könyv – azaz sose lépjünk ki úgy az ég alá, hogy a tudás, a művészetek és a kultúra oltalma ne tartana velünk.

(2) Két könyvünk legyen: a művészi szépet befogadni és teremteni is öröm; kultúrát *megélni* az alkotva befogadás módszerével a legcélravezetőbb – és legkulturáltabb.

(3) A két könyv „jó” legyen; ami esztétikai színvonalra s morális-spirituális töltetre egyaránt érthető. (Egyikkel sem járunk rosszul.)

S még valami: a deixis – a névmási rámutatás – ártatlanul furfangos játéka. Mert bár kézenfekvő, hogy az „ezt írd” a sajátira, az olvasó által alkotottra-alkotandóra vonatkozik, mégsem tudunk szabadulni a gyanútól: a kitétel – befogadasesztétikai-hermeneutikai nézőpontból – a verset tartalmazó Fodor Ákos-könyvre is érvényes lehet (sőt, ráérthetjük most e Fodor-olvasó kisesszét tartalmazó kiadványra is). *Írd, velem együtt, ezt a verset, ezt a kötetet. Azzal, hogy olvasod. Azzal, hogy éled.* Mintha ezt üzennék a nyelvi túlvilág hangjai.

Goethei szellemben szól Fodor Ákos meghagyása; mely immár hagyaték. Becses és méltó.

Olvassuk elevenné; s éljünk, mint az olvasatok.

 (<http://www.facebook.com/sharer.php?u=http://www.cirkart.hu/2016/06/24/versse-gorbitett-mondatok/>) ([mailto:?subject=Verssé
gorbitett mondatok&body=%20http://www.cirkart.hu/2016/06/24/versse-gorbitett-mondatok/](mailto:?subject=Verssé%20gorbitett%20mondatok&body=%20http://www.cirkart.hu/2016/06/24/versse-gorbitett-mondatok/))

☛ [Irodalom \(http://www.cirkart.hu/category/irodalom/\)](http://www.cirkart.hu/category/irodalom/), [Szemle \(http://www.cirkart.hu/category/szemle/\)](http://www.cirkart.hu/category/szemle/)

[Főoldal \(http://www.cirkart.hu\)](http://www.cirkart.hu) [Archívum \(http://www.cirkart.hu/archivum/\)](http://www.cirkart.hu/archivum/)

[Galéria \(http://www.cirkart.hu/page-galeria/\)](http://www.cirkart.hu/page-galeria/)

[Szemle \(http://www.cirkart.hu/category/szemle/\)](http://www.cirkart.hu/category/szemle/)

[Tanulmány \(http://cirkart.hu/category/tanulmany/\)](http://cirkart.hu/category/tanulmany/)

Cirka Művészeti Folyóirat | Kiadó: Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar

Felelős kiadó: Prof. Dr. Lakner Tamás | Főszerkesztő: [Hrubi Attila](#)

<mailto:%68%72%75%62%69%2e%61%74%74%69%6c%61@%67%6d%61%69%6c.%63%6f%6d>

Szerkesztőség: Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar, H-7622 Pécs, Zsolnay Vilmos u. 16.

+36 72 501 540 /22875 | [cirkart.hu \(http://cirkart.hu\)](http://cirkart.hu) | art.cirka@gmail.com

<mailto:%61%72%74%2e%63%69%72%6b%61@%67%6d%61%69%6c.%63%6f%6d> | ISSN 2498-7069

[WordPress \(http://wordpress.org/\)](http://wordpress.org/) | Téma: [Zircone \(http://www.iris-studio.es\)](http://www.iris-studio.es) | Grafika: [Simon Ádám \(http://adamsimon.hu\)](http://adamsimon.hu)